

JOAN DE DÉU DOMÈNECH GASULL

Gaudí i els taxistes

Aquest any es pot comprovar com Antoni Gaudí és objecte d'adoració multitudinària; tanmateix, durant molt de temps, Gaudí només havia interessat a quatre excèntrics. La majoria ignorava la seva obra, i els que en parlaven era per fer-ne burla. Segons deien, les cases que havia edificat eren coves per a troglodites o deixalles d'una civilització marciana.

Una altra mena de gent també trobava estranyíssimes aquelles construccions, i precisament això és el que les feia suggestives. I en parlaren als quatre vents. Com tots els profetes, que d'entrada foren tractats de guillats, amb el temps se'ls ha considerat com dels primers estudiosos o divulgadors de l'obra de Gaudí. Salvador Dalí, Francesc Pujols i Evelyn Waugh són, entre altres, dels que més contribuïren a desvetllar l'interès per l'arquitectura i el món d'Antoni Gaudí.

La fascinació de Dalí per Gaudí s'ha estudiat molt. L'estiu de 1996, una exposició a l'edifici de la Pedrera recordava algunes parts de la relació entre ambdós creadors. Una relació que s'ha d'entendre com la necessitat que té tot artista de construir-se la pròpia genealogia. En el moment de professar el credo surrealista, el pintor trobà que l'arquitectura de Gaudí era un ancestre molt poderós. I amb fidelitat, Dalí jugà la carta de Gaudí durant tota la vida. A tots els de la colla surrealista, quan passaven per Barcelona, els guiava per un itinerari del "primer arquitecte al·lucinant", com li deia. Com a bon guia, davant de cada edifici feia la glossa corresponent; així, de la Sagrada Família, explicava que era una gegantesca dent corcada. La perseverància de Dalí era tanta que Louis Aragon el batejà com "el sant Joan Baptista de la revalorització del modernisme i de l'arquitectura gaudiniana al món".

Quan un prestigiós editor suís demanà a Salvador Dalí un text per al llibre que volia dedicar a Gaudí, el pintor respon-

gué que el millor text que es podia escriure sobre Gaudí ja havia estat escrit. Es referia a *La visió artística i religiosa de Gaudí*, que Francesc Pujols havia publicat el 1927. En aquest llibre, enmig dels paràgrafs inacabables tan característics de Pujols, de sobte apareixen els cotxers. Segons el filòsof, els catalans "que coneixien –i comprenien– millor Gaudí eren els cotxers, perquè eren els únics que s'adonaven dels detalls de l'obra". Uns cotxers que, canviant el cotxe de cavalls pel taxi, seran els mateixos amb què es topà Evelyn Waugh.

"El taxista el portà a la Pedrera i a la Sagrada Família, i després al parc Güell. L'escriptor no havia vist res tan fascinant ni tan boig"

És gràcies als taxistes que Waugh –i el públic anglès– conegué l'arquitectura de Gaudí. El 1929 l'autor de *Retorn a Brideshead* feia un creuer per la Mediterrània. Arribà a Barcelona quan faltava una setmana per a la inauguració de l'Exposició. L'escala, però, només era de dos dies. Desembarcà i féu de turista distret, cansat de veure tantes ciutats com havia vist, perquè el creuer ja estava a les acaballes. Li cridaren l'atenció els quioscos i les parades de flors de la Rambla. En els restaurants li va fer molta gràcia l'ús del porró. Pocs anys després, un altre anglès, George Orwell, davant el mateix estri, notà com l'estómac se li regirava. Els porrons li recor-

daven els orinals d'hospital, i més si el que contenien era vi blanc.

El darrer dia de l'estada a Barcelona, Waugh es quedà parat en veure un descomunal anunci de l'Exposició. Mirat amb més atenció, comprengué el seu error. Era una construcció permanent, amb una meravellosa teulada blava i unes ondulacions que li recordaven ones petrificades. D'entrada, arribà a creure que tanta originalitat era deguda a les dependències del consolat turc a l'edifici.

Aleshores, allà, al passeig de Gràcia amb Aragó, va saber allò que volia de Barcelona. Va parar un taxi, i digué al xofer que el portés a veure altres edificis com aquell. I el taxista es posà en marxa. Deuria ser un taxista il·lustrat com els que explicava Pujols, o com aquells que somniava el poeta Josep M. López-Picó a la "Rondalla moderna del cotxer i de la bondat de Barcelona". L'auriga, com diu el poeta, no fa cas de l'adreça que li indica el client, i s'entossudeix a portar-lo a veure coses boniques, "cases de senyors i passeigs de Barcelona", i l'allunya dels caus de donotes, que és on volia anar el passatger. El taxista de Waugh, sense parlar amb aquella "faisó esborronadora", era més servicial i tan eixerit com el que imaginava López-Picó. El portà a la Pedrera i a la Sagrada Família, i després al parc Güell. L'escriptor anglès no havia vist res tan fascinant ni tan boig. Durant tot el recorregut no parà de fer fotos. Són les fotos que il·lustrarien l'article que, de retorn a Anglaterra, publicà en una revista d'arquitectura.

Era el 1930, i era un dels primers articles que es dedicaven seriosament a Gaudí. A més de lloar-ne l'obra, n'explicava aspectes tècnics. Així mateix, l'educat escriptor anglès acabava amb una nota de cortesia dedicada als taxistes, gràcies als quals pogué veure que "l'espendor i l'encant de Barcelona, el que cap altra ciutat del món no pot oferir, és l'arquitectura de Gaudí".